

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙)

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน มีนางสุสวาส ดวงเนตร เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เป็นเจ้าของโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๔๖๓๗, ๒๔๖๓๖, ๒๔๖๓๗, ๒๕๖๓๘, ๒๕๖๓๙ และ ๔๒๒ ตำบลบึงลาดสวย (คลอง ๔ ออก) อำเภอคำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

นางสุสวาส ดวงเนตร เป็นเจ้าของโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๒๓ และถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๒๓ ร่วมกันกับนางสาวอนา ดวงเนตร ตำบลบึงลาดสวย (คลอง ๔ ออก) อำเภอคำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

นางสาวอนา ดวงเนตร เป็นเจ้าของโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๒๓ โดยถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันกับนางสุสวาส ดวงเนตร

นางสาวคิ้ว สุนทรชัย เป็นเจ้าของโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๒๘๘๒ และ ๓๒๘๘๓ ตำบลบึงลาดสวย (คลอง ๔ ออก) อำเภอคำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การมาตรฐานเกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรม และการทรัพยากรธรรมชาติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและกำหนดนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดและอนุมัติและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวง นอกจากนี้บุคคลทั้งสองยังเป็นผู้มีอำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๔

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจปิโตรเลียม รวมถึงการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับ หรือสนับสนุนการปิโตรเลียมเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน

นายเลื่อน กฤษณะกรี ในฐานะผู้ว่าการของ ปตท. ในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ ถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ มีหน้าที่บริหารกิจการของ ปตท. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ ปตท. ตามนโยบาย ข้อบังคับ และระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด กับมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง นายเลื่อน กฤษณะกรี เป็นผู้แทนของ ปตท. และเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

นายวิเศษ จูภิบาล ในฐานะผู้ว่าการของการปิโตรเลียมฯ ระหว่างวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับนายเลื่อน กฤษณะกรี

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสาวสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวยอมได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับการคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๔๕ บัญญัติว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค... การส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม... การอุตสาหกรรม... หรือประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมในเวลาอันสมควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้เป็นอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ และความเสียหายของ ผู้ถูกเวนคืน” วรรคสาม บัญญัติว่า “กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน และกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท...”

ในการดำเนินกิจการของ ปตท. ปตท. มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นการเฉพาะตัว ที่จะดำเนินการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ การวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ แต่ก่อนที่จะเข้าใช้ที่ดินเพื่อวางท่อวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อนั้น ปตท. มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างก่อน ในกรณีที่ไม่สามารถที่จะตกลงกันได้

ในค่าทดแทน กฎหมายได้บัญญัติให้คู่กรณีดำเนินการมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยและให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาบังคับใช้โดยอนุโลม ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย เห็นว่า การนำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้โดยอนุโลม ตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ คือ การนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาบังคับใช้ ซึ่งต่อมากฎหมาย ฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องมีกรตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๒๓ คณะกรรมการจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของเจ้าหน้าที่ ๑ คน ผู้แทนกรมที่ดิน ๑ คน ผู้แทนของหน่วยงานอื่น ๑ คน และผู้แทนของสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่กำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน และจำนวนค่าทดแทนที่จะจ่ายให้แก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งต้องนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้กับการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ซึ่งเป็นการรอนสิทธิด้วยโดยอนุโลม และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่โดยให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนอุทธรณ์ค่าทดแทนต่อรัฐมนตรีผู้มีอำนาจของหน่วยงานนั้น ซึ่งรัฐมนตรีมีหน้าที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ ความสามารถในการตีราคาที่ดิน อสังหาริมทรัพย์มีจำนวนทั้งหมด ไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี เพื่อให้รัฐมนตรีใช้ประกอบการวินิจฉัยอุทธรณ์ เมื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่พอใจในคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีก็มีสิทธินำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อนุญาตตุลาการไม่มีอำนาจวินิจฉัย ซึ่งขัดเกี่ยวกับคดีปกครองอีกต่อไป เพราะเป็นอำนาจของศาลปกครองเท่านั้นที่จะวินิจฉัยชี้ขาด เนื่องจากกฎหมายปกครองมีลักษณะพิเศษเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ ในกรณีที่ ปตท. ต้องการให้ผู้อื่นซึ่งเป็นเอกชนเข้าไปดำเนินการกิจการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในนามของเอกชนเอง กระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และ ปตท. จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย กล่าวคือ เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ... เพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินการดังกล่าว

ให้ ปตท. ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อให้ที่ดินที่จะใช้ในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของ ปตท. ก่อน แล้ว ปตท. จึงให้สัมปทานแก่เอกชนเพื่อดำเนินการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อต่อไป แต่กระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและ ปตท. หาได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไม่กลับร่วมกันกับบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด บุกรุกไปวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ผ่านที่ดินของห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดินนางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย

เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำของกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปตท. และคณะ โดยกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปตท. และคณะ ได้ร่วมกันกระทำละเมิดทางการปกครอง จงใจกระทำการผิดกฎหมาย กระทำละเมิดทางปกครองหลายครั้ง ต่างกรรมต่างวาระกัน ได้มีการกำหนดค่าเสียหายให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย แต่ไม่เป็นที่พอใจ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ปตท. แต่ ปตท. ไม่ได้ตั้งกรรมการวินิจฉัยพิจารณาอุทธรณ์แต่อย่างใด ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน นางสุสวาส ดวงเนตร นางสาวอนา ดวงเนตร และนางสาวตี๋ สุนทรชัย จึงได้ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

การกระทำละเมิดของกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปตท. และคณะ เป็นเหตุให้ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ได้รับความเสียหายดังต่อไปนี้

๑. ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ได้รับความเสียหายดังต่อไปนี้

๑.๑ ที่ดินของผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ถูกระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อพาดผ่านกำหนดตามราคาประเมินของทางราชการตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท ของที่ดินจำนวน ๖,๖๘๐ ตารางวา เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๗๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ ที่ดินที่เหลือในบริเวณใกล้เคียงมีราคาตกลง จากตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นราคาประเมินของทางราชการ เหลือราคาตารางวาละ ๓,๐๐๐ บาท ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ จึงขอคิดราคาที่ดินที่ลดลงในอัตราราคาตารางวาละ ๕,๐๐๐ บาท ของเนื้อที่ดินจำนวน ๘,๘๑๘ ตารางวา จากที่ดินทั้ง ๖ โฉนด คิดเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๗๙,๑๖๒,๐๐๐ บาท

๑.๓ โครงการบอบบำบัดน้ำเสีย ที่สำนักงานโยธาธิการจังหวัดปทุมธานี ได้ออกแบบและกรรมที่ดินได้ให้ความเห็นชอบในแบบแปลนและกำหนดจุดก่อสร้างไว้แล้ว แต่คู่อกรณที่ ๑ คู่อกรณที่ ๒ คู่อกรณที่ ๓ และคู่อกรณที่ ๔ ได้ใช้สิทธิไม่สุจริตร่วมกันกับผู้อื่นบุกรุกเข้าวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านเข้าไปในบริเวณที่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ กำลังดำเนินการก่อสร้างระบบบอบบำบัดน้ำเสีย โดยไม่ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายจนเป็นเหตุให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ไม่สามารถก่อสร้างบอบบำบัดน้ำเสียได้ ซึ่งถ้าหากดำเนินการก่อสร้างในปัจจุบันจะต้องใช้เงินในการดำเนินการเพิ่มขึ้น อันเป็นผลต่างจากราคาตามแบบแปลนที่สำนักงานโยธาธิการจังหวัดปทุมธานีได้ประเมินไว้แล้ว กับแบบแปลนใหม่ที่มีระบบขนส่งปีโตรเลียมทางท่อพาดผ่าน เพิ่มขึ้นเป็นเงินประมาณ ๓๑,๖๕๘,๐๓๒ บาท

๑.๔ ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ เสียชื่อเสียงในการประกอบธุรกิจของผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ (BUSINESS GOODWILL) เนื่องจากผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ไม่สามารถจัดสร้างระบบบอบบำบัดน้ำเสียตามเงื่อนไขที่ทางราชการโดยกรมที่ดินกำหนดไว้ และกรรมที่ดินได้ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาและมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ทำการจัดสรรที่ดินโครงการดังกล่าวในที่สุด อีกทั้งปีโตรเลียมซึ่งตามสภาพเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๓ เมื่อระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านเข้าไปในสถานที่ที่ทำการจัดสรรเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนจึงเป็นเหตุให้ลูกค้าของผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ หวาดกลัวอันตราย บอกลเลิกสัญญา คินที่ดินที่ได้ทำสัญญาจะซื้อจะขายกับผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ไปแล้วรวม ๑๖๒ รายและขอคืนเงินเป็นเหตุให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๖๐,๓๓๒,๐๐๐ บาท และลูกค้า ๘๖ ราย มาเจรจาขอเลิกสัญญาเป็นเหตุให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๑๑๕,๑๑๖,๐๐๐ บาท กับมีลูกค้า ๕๖ ราย ฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ต่อศาล เพราะผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่ลูกค้า เป็นเงินประมาณ ๔,๓๒๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นค่าเสียหายในข้อนี้เงินทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๐,๒๐๘,๐๐๐ บาท

๑.๕ ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่คู่อกรณที่ทั้งสี่ร่วมกันกับผู้อื่นวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ผ่านที่ดิน ซึ่งเป็นการละเมิดอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการเวนคืนตามกฎหมายและไม่จ่ายค่าทดแทน ซึ่งผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ขอคิดค่าเสียหายในส่วนนี้นับแต่วันทำละเมิดถึงวันยื่นคำร้องทุกข์เป็นเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๖ นอกจากนี้คู่อกรณที่ทั้งสี่ยังต้องชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการเสียโอกาสทางธุรกิจ และค่าเสียหายอันจะเกิดขึ้นในอนาคตแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ อีกปีละ จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตลอดระยะเวลา

ที่ยังมีการวางระบบขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ และคู่กรณีทั้งห้ายังปล่อยให้บริษัทท่อส่งปีโตรเลียมไทย จำกัด รับจ้างขนส่งปีโตรเลียมผ่านระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ผ่านที่ดินของผู้ร้อง

๒. เป็นเหตุให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ เจ้าของโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๒๓ ได้รับความเสียหาย ดังต่อไปนี้

๒.๑ ที่ดินเนื้อที่ ๕๐๕ ตารางวา ที่ถูกระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่าน รวมทั้งรัศมีเขตปลอดภัย โดยผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ ขอคิดตามราคาประเมินของทางราชการ ตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๖,๑๐๘,๐๐๐ บาท

๒.๒ เป็นเหตุให้ที่ดินที่เหลือในบริเวณใกล้เคียงมีราคาลดลงเนื่องจากการถูกระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ พาดผ่านในรัศมี ๕๐ เมตร ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ คิดตามราคาประเมินของทางราชการตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท เหลือเพียงตารางวาละ ๓,๐๐๐ บาท ราคาลดลงตารางวาละ ๙,๐๐๐ บาท ของที่ดินเนื้อที่ ๑,๖๖๓ ตารางวา เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๑๐,๔๖๗,๐๐๐ บาท

๒.๓ ค่าสินไหมทดแทนกรณีการละเมิดต่อเนื่องจากการดำเนินการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และร่วมกันกับผู้อื่นรับจ้างทำการขนส่งปีโตรเลียมผ่านระบบขนส่งทางท่อโครงการดังกล่าว โดยไม่มีการเวนคืนตามกฎหมายและไม่มีการจ่ายค่าทดแทนคิดเป็นเงิน จำนวน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๔ นอกจากนี้คู่กรณีทั้งสี่ยังต้องชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการเสียโอกาสทางธุรกิจ และค่าเสียหายอันจะเกิดขึ้นในอนาคตแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ อีกปีละ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓. ให้คู่กรณีทั้งห้า ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ เจ้าของที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๒๓ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๔ เจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๒๘๘๒ และ ๓๒๘๘๓ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ที่ดินจำนวนเนื้อที่ ๒,๐๘๐ ตารางวา ที่ถูกระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ พาดผ่าน ขอคิดตามราคาประเมินของทางราชการในอัตราตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๒๔,๙๖๐,๐๐๐ บาท เป็นเหตุให้ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงมีราคาลดลง ขอคิดตามราคาประเมินของทางราชการ ตารางวาละ ๑๒,๐๐๐ บาท มีราคาลดลงเหลือเพียงราคาตารางวาละ ๓,๐๐๐ บาท ลดลงตารางวาละ ๙,๐๐๐ บาท ของที่ดินเนื้อที่ ๓,๖๘๖ ตารางวา คิดเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๓๓,๑๗๔,๐๐๐ บาท

๓.๒ ค่าสินไหมทดแทนกรณีการละเมิดอย่างต่อเนื่องของคู่กรณีทั้งห้า จากการดำเนินการโดยผิดกฎหมาย ด้วยการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อและร่วมกันกับผู้อื่นรับจ้างขนส่งปีโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๔ คิดเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๓ นอกจากนี้คู่กรณีจะต้องชดใช้ค่าเสียหายอันจะเกิดขึ้นในอนาคตแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๔ อีกในอัตราปีละ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และขอคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ได้กำหนดค่าเสียหายในลักษณะที่เป็นการลงโทษชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ในอัตราสูงสุด เนื่องจากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

อนึ่ง ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่มีความเห็นว่า ข้อพิพาทในคดีนี้ไม่ใช่กรณีที่ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ กับคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับค่าทดแทนในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน ตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงไม่ต้องนำข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ แต่เป็นการที่หน่วยงานของรัฐร่วมกันกับเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดทางปกครองอย่างต่อเนื่องต่อเอกชน ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาโดยเฉพาะ

ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่จึงขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์วินิจฉัย ดังต่อไปนี้

๑. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ตามความเสียหายเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๗๓๘,๕๗๐,๐๐๐ บาท

๒. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ ตามความเสียหายเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๒๑๖,๕๗๕,๐๐๐ บาท

๓. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๔ ตามความเสียหายเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๘,๑๓๔,๐๐๐ บาท

๔. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ อีกปีละ จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๓ อีกปีละ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๖. ให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตผู้ร้องทุกข์ที่ ๒ และผู้ร้องทุกข์ที่ ๔ อีกปีละ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๗. ขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือศาลปกครองขยายอายุความให้แก่ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ หากมีความเห็นว่าผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ ต้องเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ และขอให้ศาลปกครองหรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ โอนคำร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ไปให้อนุญาโตตุลาการ และชี้ขาดว่า มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๘. ขอให้คู่กรณีร่วมกันชดใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในอัตราอย่างสูงแทนผู้ร้องทุกข์ทั้งสิ้นด้วย

๙. ขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เสนอคำร้องทุกข์คดีนี้ ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

อนึ่ง ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่ประสงค์จะขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ กำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย เนื่องจากขณะนี้ปรากฏว่า ได้เคยมีอุบัติเหตุท่อส่งน้ำมันรั่ว ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตราย และความตื่นตระหนกแก่ลูกค้าของผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ ได้ประกอบกับชาวบ้านในบริเวณดังกล่าวมักกำจัดวัชพืชด้วยวิธีจุดไฟเผาหญ้า ดังต่อไปนี้

๑. ให้คู่กรณีจัดให้มีการทำประกันภัยในระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ทั้งโครงการด้วย

๒. ให้คู่กรณีหยุดให้บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด รับจ้างขนส่งน้ำมันผ่านระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อโครงการนี้ผ่านที่ดินของแก่ผู้ร้องทุกข์ทั้งสี่จนกว่าจะได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดหรือคำพิพากษา

ต่อมาได้มีการโอนเรื่องราวร้องทุกข์ไปยังศาลปกครอง ในคดีที่ศาลปกครอง ห้างหุ้นจำกัด สุวาทจัดสรรที่ดิน เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๑ นางสาวดวงเนตร เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๒ นางสาวอนา ดวงเนตร เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๓ และนางสาวตี๋ สุนทรชัย เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๔ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ปตท. เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นายเลือนกฤษณะกริ เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ และนายวิเศษ จูภิบาล เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕

หลังจากโอนคดีแล้ว ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง ในที่สุดขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๖,๖๕๖,๕๙๕,๖๕๐.๖๑ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๙.๕ ต่อปี นับจากวันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จและให้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในอัตราอย่างสูงแทนผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองกลางมีคำสั่งรับฟ้องเฉพาะกระทรวงพลังงาน (กระทรวงอุตสาหกรรมเดิม) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไว้พิจารณา นอกจากนี้ศาลปกครองกลางไม่รับคำฟ้อง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (ปตท.) ให้การว่า ได้จัดตั้งบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เพื่อประกอบธุรกิจปิโตรเลียมโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ ประกอบมาตรา ๙ (๓) และ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติ

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และเป็นการจัดตั้งบริษัทขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงสามารถมอบหมายให้บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด ดำเนินการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของบุคคลใด ๆ ได้ตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สำหรับการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวครบถ้วนแล้วกล่าวคือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๔ เรื่องการสำรวจเพื่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ โดยได้ส่งไปปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ทราบแล้ว ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในหลายท้องที่ รวมทั้งในท้องที่อำเภอตำบูลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่อยู่ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีประกาศลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๕ กำหนดการก่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามโครงการดังกล่าว โดยได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินทุกรายทราบแล้ว ส่วนการจ่ายค่าทดแทนก็ได้เจรจากับผู้ฟ้องคดีทั้งสี่มาโดยตลอด จนครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ได้มีการเจรจาดตกลงจ่ายค่าทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตกลงจะยุติเรื่องร้องเรียนทั้งหมด โดยนัดหมายไปทำสัญญาและรับเงินค่าทดแทนจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ณ ที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่เมื่อถึงวันนัดหมายผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ขอเลื่อนนัด และต่อมาได้เรียกร้องเงื่อนไขเพิ่มเติมหลายประการรวมทั้งขอเพิ่มค่าทดแทนให้สูงขึ้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่อาจรับเงื่อนไขของผู้ฟ้องคดีที่ ๒ และเห็นว่า ค่าทดแทนที่กำหนดให้เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว จึงได้นำเงินค่าทดแทนจำนวนดังกล่าวไปวาง ณ สำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ ศาลจังหวัดชัยบุรี เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำคัดค้านคำให้การว่าบทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าครอบครองหรือใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นการเฉพาะตัวและให้อำนาจเข้าครอบครองหรือใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ฉะนั้นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างบทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจมอบหมายให้บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เข้าครอบครอง

หรือใช้ประโยชน์ในที่ของผู้ฟ้องคดีได้และยังเป็นการครอบครองหรือใช้ที่ดินอย่างถาวรหรือไม่มีกำหนดระยะเวลาโดยไม่ต้องเวนคืน ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ก็มีความเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น หากศาลปกครองกลางจะใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับแก่คดี ก็ขอให้ศาลปกครองกลางส่งความเห็นของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ศาลปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่อ้างว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และขอให้ศาลปกครองกลางส่งความเห็นของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลปกครองกลางเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะต้องใช้บังคับแก่คดีนี้และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวมาก่อน และรอการพิจารณาคดีนี้ไว้ชั่วคราวและส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและแจ้งคำสั่งศาลปกครองกลางเพื่อทราบ

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๕ บัญญัติว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติการปฏิรูปโครงสร้างประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานมีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สอยหรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ

(๒) ปตท. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลาและการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

-----ๆลๆ-----”

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “ในการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ให้ ปตท. มีอำนาจ

(๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็น โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

(๒) วางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ

(๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัด ฟันต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ

-----ฯลฯ-----”

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคล ในทรัพย์สินโดยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ บุคคลผู้มีสิทธิในทรัพย์สินย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอย จำหน่าย จ่ายทรัพย์สินของตน ติดตามเอาคืนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้และมีสิทธิขังขวางมิให้บุคคลอื่น สอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นเรื่องการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์โดยกำหนดหลักการไว้ว่าการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นเพื่อการป้องกันประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นและต้องใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิ บรรดาผู้ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้นตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญ ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญ รับรองไว้ อาจถูกจำกัดได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง กรณีพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ คือ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และมี บทบัญญัติให้สามารถใช้อำนาจรัฐบางประการเพื่อจัดทำบริการสาธารณะได้ ตามมาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน มีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราว ภายได้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

การใช้สอยหรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษา ระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหาย ที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อการดำเนิน ตามมาตรา ๒๕ (๑) ปตท. ต้องบอกกล่าวให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้า ตามเงื่อนไข มาตรา ๒๕ (๒)

การดำเนินการ ตามมาตรา ๒๕ (๑) และ (๒) หากก่อให้เกิดความเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่นสามารถที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้

กรณีตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ บทบัญญัติ ให้อำนาจ ปตท. กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ และมีอำนาจรื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันกิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผล ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อได้ การกำหนดการขนส่งปิโตรเลียม ทางท่อจะต้องทำเท่าที่จำเป็น โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี สำหรับการวางระบบการขนส่ง ปิโตรเลียมทางท่อไปได้หรือเหนือ หรือเข้าที่ดินของบุคคล ตลอดจนการรื้อถอนอาคาร โรงเรือน หรือ ทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น ฯลฯ จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕ (๒) พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น และไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของบุคคลในทรัพย์สิน เนื่องจากไม่ได้ตัดกรรมสิทธิ์ของบุคคลในทรัพย์สิน และมีการจ่ายค่าทดแทน ความเสียหายอันเกิดจากการเข้าครอบครองทรัพย์สิน

สำหรับกรณีที่จะต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้อง ปตท. ไม่มีความจำเป็นที่จะเข้าถือกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น จึงไม่ต้อง ทำการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การเข้าไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ผู้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้ เสียกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินของตน เพียงแต่ถูกจำกัดสิทธิในการใช้ทรัพย์สินเท่านั้น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ จึงไม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๕

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ